

Revoluce 1848-1849

- „jaro národů“, navzájem se od sebe inspirují a probíhá několik revolucí
- touhy po sjednocení, odstranění absolutismu či zrušení nevolnictví

Itálie

- Apeninský poloostrov je rozdrobený, sever drží Habsburkové, uprostřed papežský stát a na jihu Království obojí Sicílie drženo Bourbony
- Sardinské království: Sardinie a severozápadní část Pyrenejského poloostrova, hlavní cíl je vytvořit jednotný stát
- *risorgimento*: obnovení, vzkříšení
- dva hlavní proudy:
 - *liberálové*: stačilo by jim sjednocení do ústavní monarchie, budoucí král má pocházet se sardinského království
 - *revoluční demokraté*: Apeninský poloostrov se má sjednotit to demokratické republiky (členové organizace Mladá Itálie **Giuseppe Mazzini**, **Giuseppe Garibaldi**)

leden 1848 NEPOKOJE NA SICÍLIÍ A NEAPOLSKU s cílem vyhnat Bourbony

březen 1848 POVSTÁNÍ za cílem sesadit Habsburky

- v čele snahy o sjednocení Sardinské království v čele se savojskou dynastií, král **Karel Albert** a šikovný politik hrabě **Camillo Benso di Cavour**
- (1848) BITVA U CUSTOZZY, prohrává Sardinské království proti Habsburkům (pod vedením maršála Radeckého)
- (1849) BITVA U NOVARRY, taky prohrává Sardinské království
 - pokusy o sjednocení neúspěšné, Karel Albert abdikuje a nastupuje jeho synovec **Viktor Emanuel II.**
 - radikálové se pokouší na různých místech Apeninského poloostrova vyhlásit republiku, ale neúspěšně, protože Habsburkové jsou v této době silní a na jejich straně je Francie, kde nyní vládne Napoleon III.
 - všechny pokusy neúspěšné, Itálie nesjednocena

Francie

- *Červencová monarchie*, král **Ludvík Filip**

1848 zemědělská a obchodní krise

- velkým problémem je vysoký majetkový census, o politice mohou rozhodovat jen ti nejbohatší, kterých je zoufale málo, společnost se tedy radikalizuje
- hlavním cílem revoluce je změna volebního práva a snížení majetkového censu
- s tímto cílem se konají shromáždění, která jsou spojena s pohoštěními: *bankety*

únor 1848 král jeden z banketů zakázal → začínají demonstrace, staví se barikády, boje na barikádách, během těchto bojů stávající premiér podává demisi

25.2.1848 VYHLÁŠENA DRUHÁ REPUBLIKA, král prchá do Londýna, definitivně končí vláda dynastie Bourbonů

- vznik prozatímní vlády, ta byla nesmírně pestrá, složení ze všech politických proudů, zrušení censure, právo na práci (národní dílny, kde mohou pracovat nezaměstnaní), zrušení otroctví v koloniích, zavedeno všeobecné volební právo

květen 1848 VOLBY DO NÁRODNÍHO SHROMÁŽDĚNÍ, nedostala se však levice, začínají prosazovat změny, zrušení národních dílen → povstání a boje v Paříži = *červnové povstání*

- listopad 1848 nová ústava, kde počítá s posicí presidenta, který má značené pravomoce, volební období 4 roky, hledání vhodného kandidáta
- prvním presidentem **Ludvík Bonaparte**, Napoleonův synovec, během napoleonských válek nizozemským králem
- prosinec 1851 posice presidenta prodloužena ze čtyř let na deset
- 2.12.1852 pomocí armády na sebe strhává moc a stává se císařem
- konec druhé republiky, začátek druhého císařství, ze začátku vojensko-policejní diktatura, ale postupně se začíná rozvolňovat až do stavu jakési parlamentní monarchie = *bonapartismus*
- 1870 PRUSKO-FRANCOUZSKÁ VÁLKA, Francie poražena, Bonaparte zajat a sesazen, vyhlášena třetí republika, ta bude trvat až do roku 1940

Německo

- Německý spolek: jednotlivé země, Pruska a Rakouského císařství ty části, které dříve patřily do SŘŘ, chtějí se sjednotit
- březen 1848 POVSTÁNÍ V BERLÍNĚ (hlavní město Pruského království), pruský král donucen k ústupkům: změna ústavy, reformy, nová liberální vláda, tato vláda vyhlásila volby do celoněmeckého parlamentu v Heidelbergu, vytvořen celoněmecká prozatímní parlament, ten řeší, jakým způsobem se sjednotit
- dva proudy
 - *radikální*: chtějí sjednotit do republiky
 - *umírněný*: stačí jim monarchie
 - dvě koncepce:
 - *koncepce maloněmecká*: sjednocení jen těchto států bez Habsburské monarchie, části Polska a pod.
 - *koncepce velkoněmecká*: sjednocení i s Habsburskou monarchií
- květen 1848 zahájeno jednání ve Frankfurtu nad Mohanem
- červen 1849 vytvořena německá ústava a nová dočasná vláda, německé státy se sjednotí do monarchie, titul císaře nabídl tehdejšímu pruskému králi **Fridrichu Vilému IV.**, ten to nepřijal → propukají další revoluce, které byly postupně rozeznány, až byl nakonec rozeznán i sněm
- všechny pokusy o sjednocení neúspěšné

Habsburská monarchie v době předbřeznové

- *doba předbřeznová* = doba před vládou **Františka I.** (II.), syn Leopolda II., tedy doby před rokem 1848
 - Habsburská monarchie velice národnostě pestrá: Němci, Češi, Poláci, Maďaři, Jugoslávci
 - zpátečnická politika, snaha nastolit absolutismus, opora o armádu a tajnou policii
 - František posledním císařem SŘŘ
- 1804 získává dědičný titul císař rakouský, král český a uherský
- *metternichovský absolutismus*, symbolem absolutismu je **Klemenc Lothar Metternich**
 - rakouská monarchie v době vídeňského kongresu prosazovala kvietismus, rovnováhu
- 1811 vydán *všeobecný občanský zákoník*, zákoník moderní doby, základy právního moderního státu, politické ani občanské svobody nejsou
- 1811 státní bankrot: v rámci kontinentální blokády nedostatek surovin, vyšší daně → tisknou se peníze

- provázáno českým národním obrozením, dba průmyslové revoluce: zavádění parních strojů do výroby, střet německých a českých zájmů

1791 první průmyslová výstava v Klementinu

- František Josef Gerstner na českém území jako první zkonstruoval parní stroj
- Josef Božek: parní kočár, první parolod' u nás
- Josef Ressel: lodní šroub
- bratřenci Veverkovi: ruchadlo (vylepšený pluh, nejen kypší, ale i obrací)
- první koňská železnice: z Českých Budějovic do Linze, využívána k přepravě osob a soli
- první parní železnice u nás z Vídně přes Moravu do Haliče (Polsko), odbočka do Brna v roce 1839
- Brno získává přezdívku *moravský Manchester*

Ferdinand I. Dobrotivý

(1836) poslední král český

- slabomyslný, zpomalenější, ale ovládal pět jazyků a měl značné znalosti v botanice či technických oborech
- fyzicky slabý, epilepsie → není příliš schopen vlády, byla mu dána poručnická rada složená z Metternicha, jeho strýce arcivévody Ludvíka a hraběte Františka Antonína Kolovrata, rada je však nejednotná

Rakouské císařství 1848-1849

- Ferdinand I. Dobrotivý, metternichovský absolutismus
- Habsburská monarchie národnostně pestrá

(13.) březen 1848 ve Vídni Ferdinand propustil Metternicha, slib ústavy, vešla v platnost oktrojovaná ústava, nebyl však o ní zájem, odmítnuta

- začínají se prosazovat jednotlivé národy v rámci monarchie

březen 1848 povstání v Pešti (generace maďarských básníků), cíl je odtrhnout se od Habsburské nadvlády

11.3.1848 SHROMÁŽDĚNÍ PRAŽANŮ ve Svatováclavských lázních, vytvoření Svatováclavského výboru, dohoda o vypracování petice s požadavky českého národa směrem k císaři, nakonec jich bylo vypracováno několik a jedna z nich byla poslána císaři

- požadavky: pevnější spojení zemí koruny české, aby české království mělo vlastní směr, zrovnoprávnění Čechů s Němci, v podstatě počátek formování českého politického programu

duben 1848 Svatováclavský výbor přejmenován na Národní výbor, měl zastupovat české veřejné mínění, zejména zástupci české šlechty a měšťanstva

8.4.1848 Ferdinand I. vydává jako odpověď na tuto petici *Kabinetní list*, ve kterém slibuje splnění požadavků

- rozštěpení na dva proudy:
 - liberálové (Palacký), zrovnoprávnění češtiny s němčinou, větší spojení českých zemí, vlastní sněm
 - radikálové (Sabina), spíše obecné požadavky, aby se nižší vrstvy mohly podílet na politickém životě
- oba proudy se shodují na *austroslavismu*: jakýsi jejich program, chtějí, aby monarchie byla federací, ve které by žily národy vedle sebe rovnoprávně a rovnocenně
- *panslavismus*: společné zájmy Slovanů v monarchii, jejich cílem je dosáhnout austroslavismu

- 2.-12.6.1848 SLOVANSKÝ SJEZD: schválili *Manifest k národům evropským*, více nestihli, protože v Praze propuklo povstání, v manifestu požadují rovnost Slovanů v rámci Habsburské monarchie, jakousi federaci
- pražské povstání, které přerušilo sněm, trvalo asi týden, lidé z Koňského trhu (Václavského náměstí) narazil na císařskou armádu, tehdy byl jejím velitel Alfred von Windischgrätz, do bojů se zapojili studenti a intelektuálové
 - rozeznán slovanský sjezd, výbor rozpuštěn, pražské povstání poraženo
- květen 1848 REVOLUCE VE VÍDNI, císař utíká do Innsbrucku
- 22.7.1848 svolán ÚSTAVODÁRNÝ ŘÍŠSKÝ SNĚM, cíl: vypracovat ústavu pro monarchii, každý z národů má své zástupce, zrušeno poddanství a robota
- 7.9.1848 císař schvaluje zrušení poddanství za náhradu
- říjen 1848 revoluce ve Vídni potlačena generálem Windischgrätzem, císař utíká do Olomouce, vzniká nová vláda
- ústavodárný sněm přenesen do Kroměříže, kde pokračují jednání
- 2.12.1848 císař Ferdinand I. abdikuje ve prospěch svého synovce Františka Josefa I., který nastupuje jako osmáctiletý, záhy je ukončeno i jednání ústavodárného sněmu
- (1849) tajně připravované povstání radikálů v Praze – májové spiknutí – bylo potlačeno
- březen 1849 nová oktrojovaná tzv. *Stadionova* ústava, o dva roky byl *Silvestrovskými patenty* obnoven absolutismus, tomu se pak říká *bachovský absolutismus*